

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Е Л А Б О Р А Т
ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА СТУДИСКА ПРОГРАМА
БЕЗБЕДНОСТ/SECURITY
Трет циклус – докторски студии

ФИЛОЗОФСКИ ФКУЛТЕТ

Скопје, 2022 ГОДИНА

2. Основни податоци за студиската програма за која се бара акредитација/повторна акредитација

1	Назив на студиската програма	Безбедност
2	Назив на единица на Универзитетот	Филозофски факултет
3	Предлог-Одлука за усвојување на студиската програма од Наставно научниот совет на единицата	02-2776/4 од 07.12.2022 год.
4	Одлука за усвојување на студиската програма од Ректорската управа или Универзитетскиот сенат односно Советот на научната установа	02-126/72 од 26.01.2023 год.
5	Научно подрачје (Фраскатиева класификација)	Научно подрачје - 5 Општествени науки Полиња – 516 Безбедност Област – 51610 Друго
6	Вид на студии	Академски студии (докторски студии)
7	Степен или ниво на квалификација што се стекнува со завршување на студиите според Националната рамка на квалификации	Квалификациите кои се стекнуваат со завршување на студиската програма на интегрираните академски студии од трет циклус припаѓаат на ниво VIII
8	Години и семестри на траење на студиската програма	три години / шест семестри
9	Оптовареност на студиската програма изразена во ЕКТС-кредити	Академски студии 180 кредити
10	Научниот назив со кој што студентот се стекнува по завршувањето на студиската програма	Доктор на науки по безбедност
11	Научниот назив на англиски јазик што студентот го добива по завршувањето на студиската програма	PhD of Science in Security
12	Учебна година во којашто ќе започне реализацијата на студиската програма	2023/2024
13	Број на студенти што се планира да се запишат на студиската програма	24
14	Јазик на којшто ќе се изведува наставата	- Македонски јазик - „прозорци за мобилност”, односно наставните предмети може да се изведуваат и на англиски јазик. - Наставата и научноистражувачката работа, односно полагањето на испитите и одбраната на докторскиот труд може да се изведува и на англиски јазик.
15	Начин на финансирање на предложената студиска програма	Самофинансирање на студентите. Школарината изнесува 5000 евра (во денарска противвредност)
16	Услови за запишување на студиската	- завршен II циклус на студии усогласени со

6	програма посебно за редовни, вонредни и странски студенти	<p>европскиот кредит-трансфер систем (во натамошниот текст: ЕКТС-кредити);</p> <ul style="list-style-type: none"> - завршени постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем, на кои им се признаваат 60 кредити од обука за истражување и едукација; - остварен просечен успех од сите предмети од претходно завршеното високо образование, од најмалку 8,00; - познавање на еден од светските јазици, а доказ за познавање на светски јазик е сертификат од Филолошкиот факултет „Блаже Конески” или меѓународен сертификат или диплома за претходностекнато образование - додипломски студии (прв циклус) и постдипломски студии (втор циклус), на еден од светските јазици. <p>За кандидатите кои не ги исполнуваат условите, во зависност од спецификите на научната област, советот на студиската програма може да утврди дополнителни критериуми за запишување.</p> <p>Доколку на докторските студии се пријават кандидати кои имаат завршено додипломски и магистерски студии од друго научно поле од подрачјето на општествените или хуманистичките науки, нивните пријави ќе се разгледуваат поединечно и за дополнителните обврски ќе одлучува Советот на докторски студии на студиската програма.</p>
1 7	Информација за продолжување на образованието	/

6. Утврден сооднос помеѓу задолжителните и изборните предмети, со листа на задолжителни предмети, листа на изборни факултетски и универзитетски предмети и дефиниран начин на избор на предметите.

СТРУКТУРА НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

Табела 6.1. Распоред на предметите по семестри и студиски години

Семестар	Код или реден број	Назив на предмет/активност	Број на ЕКТС-кредити		Припадност на предмет/активност согласно ЗВО
			Задолжителни предмети/активности	Изборни предмети	
Прв		1. Научноистражувачка етика со примена и примери во подрачјето на хуманистичките науки	3		Академска обука
		2. Методологија на научноистражувачката работа од областа	3		Академска обука
		Предмет за стекнување генерички знаења и вештини за истражување од универзитетска листа на изборни предмети		6	Академска обука
		Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења (Изборен)		6	Академска обука
		Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења (Изборен)		6	Академска обука
		Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
Вкупно			6	24	
Втор		Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
		Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
	Б03	Истражувачка работа под менторство (подготовка на предлог-докторски проект)	14		Независен истражувачки проект под менторство (докторски проект)
	Б04	Прва годишна	4		Предавања и друг вид

		конференција			на комуникациски активности
		Вкупно	18	12	
Трети	Б05	Предлог-докторски проект	27		Независен истражувачки проект под менторство (докторски проект)
	Б06	Прв докторски семинар	3		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	30		
Четврти	Б07	Изработка на докторскиот труд	20		Изработка и јавна одбрана на докторскиот труд врз основа на докторскиот проект
	Б08	Меѓународна мобилност	6		Меѓународна мобилност
	Б09	Втора годишна конференција	4		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	30		
Петти	Б10	Активности за објавувањето на два труда во референтна научна публикација	20		Објавување во референтни научни публикации и активно учество на меѓународни собири во врска со докторскиот труд
	Б11	Учество на меѓународен собир	7		Објавување во референтни научни публикации и активно учество на меѓународни собири во врска со докторскиот труд
	Б12	Втор докторски семинар	3		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	30		
Шести	Б13	Трета годишна конференција	4		Предавања и друг вид на комуникациски активности
	Б14	Одбрана на докторскиот труд	26		Изработка и јавна одбрана на докторскиот труд врз основа на докторскиот проект
		Вкупно	30		

Код	Предмет	Реализатори	Кредити	часови
B01	Научноистражувачка ЕТИКА	Проф. д-р Дејан Донеv	3	30

Код	Предмет	Реализатори	Кредити	часови
B02	Методологија на научноистражувачката работа со примена во подрачјето на општествените науки	Проф. Ана Димишковска Проф. д-р Зоран Нацев	3	30

Листа на изборни предмети од третата група предмети за стекнување генерички знаења и вештини за истражување – Универзитетска листа на изборни предмети од трет циклус студии

Код	Предмет	Реализатори	Кредити	часови
U22S04P01	/	/	6	30

**Табела 6.2. Изборни наставни предмети на студиската програма
(студентот избира пет предмети – три во прв семестар и два во втор семестар)**

Реден број	Код	Назив на предметот	Семестар	ЕКТС	Научна област на која му припаѓа изборниот предмет
1.	S04P01	Национална безбедност и разубнавање	прв/втор	6	51610 Друго
2.	S04P02	Стратегиски проценки и безбедносно планирање	прв/втор	6	51610 Друго
3.	S04P03	Креирање безбедносни стратегии	прв/втор	6	51610 Друго
4.	S04P04	Европска и регионална безбедност	прв/втор	6	51610 Друго
5.	S04P06	Геополитички аспекти на националната безбедност	прв/втор	6	51610 Друго
6.	S04P07	Хуманитарни кризи и безбедност	прв/втор	6	51610 Друго
7.	S04P08	Меѓународните организации и безбедноста	прв/втор	6	51610 Друго
8.	S04P09	Недржавни вооружени актери и безбедноста	прв/втор	6	51610 Друго
9.	S04P10	Компаративни одбранбено-безбедносни системи	прв/втор	6	51610 Друго
10.	S04P11	Теориско-концептиски пристапи во безбедноста	прв/втор	6	51610 Друго

Табела 6.3. Преглед на застапеност на задолжителните предмети/активности и изборните предмети на студиската програма

Семестар	Број на задолжителни предмети/активности	Број на изборни предмети	Вкупно предмети
Прв	2	4	6
Втор	2	2	4
Трет	2	0	2
Четврти	3	0	3
Петти	3	0	3
Шести	2	0	2
Вкупно	14	6	20
% застапеност	70%	30%	100%

Табела 6.4. Преглед на процентуалната застапеност на задолжителните и изборните предмети

Траење на студиите (години)/вкупен број на ЕКТС-кредити на студиската програма	Вкупна оптовареност изразена преку ЕКТС-кредити		Оптоварност за задолжителните предмети изразена преку ЕКТС-кредити		Оптоварност за изборните предмети изразена преку ЕКТС-кредити	
	А Вкупен број на ЕКТС-кредити од наставните предмети	А1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од наставните предмети на студиската програма	Б Вкупен број на ЕКТС-кредити од задолжителните наставни предмети	Б1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од задолжителните наставни предмети во однос на вкупниот број на ЕКТС-кредити на студиската програма	В Вкупен број на ЕКТС-кредити од изборните наставни предмети	В1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од изборните наставни предмети во однос на вкупниот број на ЕКТС-кредити на студиската програма
3 години 180	180	100%	144	(Б/А)*100=80%	36	(В/А)*100=20%

7. Список на наставен кадар со податоци наведени во Прилог бр.4

Табела 7.1. Список на наставници предвидени за реализација на студиската програма

	Наставник	Назив на наставен предмет/активност за кој е ангажиран на трет циклус	Семестар
1.	Проф. д-р Митко Котовчевски	Национална безбедност и разузнавање	Прв/Втор
2.	Проф. д-р Оливер Бакрески	Стратегиски проценки и безбедносно планирање	Прв/Втор
3.	Проф. д-р Зоран Нацев	Креирање безбедносни стратегии Методологија на научноистражувачката работа со примена во подрачјето на општествените науки	Прв/Втор
4.	Проф. д-р Лидија Георгиева	Европска и регионална безбедност	Прв/Втор
5.	Проф. д-р Тони Милески	Геополитички аспекти на националната безбедност	Прв/Втор
6.	Проф. д-р Марина Митревска	Хуманитарни кризи и безбедност	Прв/Втор
7.	Проф. д-р Рина Киркова Таневска	Меѓународните организации и безбедноста	Прв/Втор
8.	Проф. д-р Тања Милошевска	Недржавни вооружени актери и безбедноста	Прв/Втор
9.	Проф. д-р Ванчо Кенков	Компаративни одбранбено-безбедносни системи	Прв/Втор
10.	Проф. д-р Марјан Ѓуровски	Теориско-концепциски пристапи во безбедноста	Прв/Втор
11.	Проф. д-р Сергеј Цветковски	Компаративни одбранбено-безбедносни системи	Прв/Втор
12.	Проф. д-р Горан Зенделовски	Креирање безбедносни стратегии	Прв/Втор
13.	Проф. д-р Дејан Донеv	Научноистражувачка ЕТИКА	прв
14.	Проф. д-р Ана Димишковска	Методологија на научноистражувачката работа со примена во подрачјето на општествените науки	прв

8. Список на акредитирани ментори согласно член 136 став 8 од Закон за високо образование

Табела 8.1. Список на акредитирани ментори²

	Акредитиран ментор	Наставно-научно звање на менторот	Број и датум на решение за акредитација на ментор
1.	проф. д-р Марина Митревска	Редовен професор	12-74/7 од 13.11.2014
2.	проф. д-р Митко Котовчевски	Редовен професор	12-74/7 од 13.11.2014
3.	Проф. д-р Тони Милески	Редовен професор	12-74/7 од 13.11.2014
4.	проф. д-р Оливер Бакрески	Редовен професор	12-74/7 од 13.11.2014
5.	проф. д-р Лидија Георгиева	Редовен професор	1409-335/5 од 26.07.2018
6.	проф. д-р Рина Киркова Танеска	Редовен професор	1409-335/4 од 26.07.2018

Табела 8.2. Список на поднесени барања за акредитација на ментори³

	Наставник	Наставно-научно звање на менторот	Број и датум на решение за акредитација на ментор ⁴
1.	Проф. д-р Тања Милошевска	Редовен професор	08-323/5 од 30.01.2023 год.
2.	Проф. д-р Марјан Ѓуровски	Вонреден професор	08-323/2 од 26.01.2023 год.

9. Список на научноистражувачки проекти со кои се опфатени најмалку 20% од наставниот кадар

Табела 9.1. Список на наставници и научноистражувачки проекти

	Наставник	Назив на научноистражувачкиот проект	Година на реализација
1.	Проф. д-р Оливер Бакрески	Јавна и приватна Безбедност – Соработка и координација	2021
2.	Проф. д-р Лидија Георгиева	РЕТОПЕА (Хоризонт 2020 – CULTCOOP)	2020

² Се пополнува доколку се бара повторна акредитација на студиска програма.

³ Се пополнува доколку се бара акредитација на нова студиска програма.

⁴ Се наведува архивскиот број под кој е заверено барањето за акредитација на ментор во високообразовната институција што го поднесува барањето.

Прилог бр. 3
Содржина на предметните програми

Реден број на прилогот: 0

1.	Наслов на наставниот предмет	Научноистражувачка етика		
2.	Код	Б01		
3.	Студиска програма	Безбедност		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институтот за безбедност, одбрана и мир		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Трет		
6.	Академска година/семестар	Прв	7.	Број на ЕКТС кредити 3
8.	Наставник	проф. д-р Дејан Донеv		
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): по запознавањето со постулатите на научно-истражувачката етика, каде фокусот е на науката како значајна форма на човековото живеење и труд, потоа на развојот на етиката на науката во современата епоха, а особено на конституирањето на применета етика на науката, понатаму докторските кандидати треба преку конкретни дилеми и проблеми од полето на применетата етика, да добијат продлабочени сознанија за суштината, развикоот, целите и задачите на етиката на науката и нејзините резултати, како форма на практичка етика со особени морални форми, принципи и норми. Едновремено, докторските кандидати треба да се стекнат и со знаења и изградат ставови и критериуми за оценка, согласно философското обмислување на есенцијалните проблеми поврзани со можните опасности од техничкиот и технолошкиот развој, но и да изградат одговорен пристап кон научните резултати, повикувајќи се пред се на одговорноста на научниците во однос на заштита на природата, човекот и животот во целост.			
11.	Содржина на предметната програма: во самата содржина на наставната програма, акцентот е ставен на прашањата кои најмногу ја тангираат современата етика на научните истражувања, а бараат специфично обмислување - како да се носиме со новите и покомлексни проблеми во услови кога треба да обезбедиме истражувачки, академски интегритет, доверба, лојалност, дијалог, да покажеме одговорност, професионалност, доследност и искреност; потоа на современите тенденции и приоди во етиката денес кои се обидуваат да дадат одговор во решавањето на проблемите во науките и научните истражувања (развивање на една биоцентрична и холистичка парадигма на дејствување, нужноста од нова етика на одговорноста и реоткривање на моралниот однос кон природата и другите облици на живот); но и на параметрите според кои се дефинира и разликува човекот (права, карактер, достоинство) во однос на другите видови „живот“ во обидот да се постават патеките за идните генерации (проучувањето на мозокот, неврофармакологијата и контрола над однесувањето, продолжувањето на животот, генетско инженерство) и живот (голиот живот, правилата во биотехнологијата и политичката контрола над биотехнологијата).			
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	90 часа		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања – теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи, Домашно учење		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	
		16.2	Самостојни задачи	30 часови
		16.3	Домашно учење	30 часови
17.	Начин на оценување			

	17.1	Тестови или устен испит			60 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			20 бодови
	17.3	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)			до 50 бода	5 (пет) (F)
				од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
				од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
				од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
				од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
				од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			Редовност во наставата	
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација	
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Izrael, Mark & Hay, Iain	<i>Research ethics for social scientists</i>	SAGE, London	2006
	2.	Krznar, Tomislav	<i>Znanje i destrukcija</i>	Pergamena	2011
	3.	European commission, Directorate – General for Research and Innovation	<i>Options for strengthening responsible research and innovation</i>	Publications office of the European Union, Luxembourg	2013
	4.	Rifkin, Jeremy	<i>The biotech century</i>	Penguin Putnam Inc., New York	1998
	5.	Вебер, Макс	<i>Духовни рад као позив</i>	Издавачка књижара Зорана Стојановиќа, Нови Сад	1998
22.2	Дополнителна литература				
	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Shamoo, E. Adil & Resnik, B. David	<i>Responsible conduct of research</i>	Oxford University Press, New York	2009
	2.	European commission, Directorate – General for Research and Innovation	<i>Ethical and regulatory challenges to science and research policy at the global level</i>	Publications office of the European Union, Luxembourg	2012
	3.	Wisser, Richard	<i>Odgovornost u mijeni vremena</i>	Svjetlost	1988

Реден број на прилогот: 0

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методологија на научноистражувачката работа со примена во подрачјето на општествените науки			
2.	Код	Б02			
3.	Студиска програма	Безбедност			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Институт за Безбедност, одбрана и мир – Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, трет, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар		Број на ЕКТС-кредити	3
8.	Наставник	Проф. д-р Ана Димишковска (70 %) Проф д-р Зоран Нацев (30 %)			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на темелни познавања од сферата на научната методологија и оспособување на студентите за практична примена на општите научни методи и постапки во иницирање, планирање и реализирање на самостојни научни истражувања, односно создавање на сопствени научни дела.				
11.	Содржина на предметната програма: 1) Предметот и методот на науката; Општа, посебни и специјални методологии, Општи научни методи: методи за образување и објаснување на поимите; методи за засновување, образложување и докажување на научните искази. 2) Условеноста на методолошките парадигми од генералните теориски позиции: од методолошки апсолутизам до методолошки анархизам. Единство или хетерогеност на научниот метод: позитивизам, херменевтика, структурализам и постструктурализам. 3) Специфики на истражувањата во општествените и хуманистичките науки. Квантитативните и квалитативните истражувачки методи: сличности и разлики. 4) Општа постапка на научното истражување: истражувачки проблем, хипотези, откривање на релевантни факти, верификација на хипотезите, решение на проблемот. 5) Изработка на предлог-проект за истражување. Документарната подлога на научните трудови: цитирање, парафразирање, избегнување на плагијаторство. Етичките аспекти на научната работа во општествените и хуманистичките дисциплини.				
12.	Методи на учење: Консултирање на релевантна литература, консултации со предметниот наставник, самостојни истражувања на зададени теми од предметот, пишување на студентски трудови.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	90 часа			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања - теоретска настава – и вежби (дискусија), проектни задачи и домашно учење			
15.	Форми на наставните активности	Проектни задачи	Предавања - теоретска настава – и вежби (дискусија)	30 часа	
16.	Други форми на активности	Домашно учење	Проектни задачи	30 часа	
		Домашно учење	Домашно учење	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Устен испит		20 поени	
	17.2.	Индивидуална работа/предлог-проект за истражување (писмена верзија)		60 поени	
	17.3.	Активност и учество		10 поени	
	17.4	Усна презентација		10 поени	
18.	Критериуми за оценување (бодови/	до 50 бода		5 (пет) (F)	

	оценка)	од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)			
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовно следење на наставата и исполнување на тековните задолженија				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Панзова, В.	<i>Вештината на истражувањето: Опитите постапки во научната работа</i>	Скопје: Филозофски факултет	2018
		2.	Брајман, А.	<i>Методи на опитественото истражување</i> (прев. Ружица Цацановска)	Битола: Универзитет „Св. Климент Охридски“	2015
	3.	Booth, C. W., G. G. Colomb and J. Williams	<i>The Craft of Research</i> (3rd ed.)	Chicago: The Univ. of Chicago Press.	2008	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	MacDonald, S. P.	<i>Professional Academic Writing in the Humanities and Social Sciences</i>	Carbondale and Edwardsville: Southern Illinois University Press	2010
		2.	Niaz, M. and Rivas, M.	<i>Student's Understanding of Research Methodology in the Context of Dynamics of Scientific Progress</i>	Dordrecht: Springer	2016
3.	Gauch, H. G.	<i>Scientific Method in Practice</i>	Cambridge: Cambridge University Press	2003		

Реден број на прилогот: 1

1.	Наслов на наставниот предмет	НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ И РАЗУЗНАВАЊЕ		
2.	Код	S04P01		
3.	Студиска програма	Безбедност, одбрана и мир		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за безбедност, одбрана и мир		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Трет		
6.	Академска година/семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Митко Котовчевски		
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): -Кандидатите да стекнат знаења за “процесот” на разузнавање, за организацијата и начинот на дејствување на разузнавачките служби со цел поуспешна заштита на виталните општествени вредности од нивното разорно дејствување. -Разбирање на одредена област и познавање на тековните прашања во врска со научните истражувања и новите извори на знаење. -Покажува знаење и разбирање на разни теории и методологии. -Основната цел на овој предмет е стекнување на научни знаења за меѓузависноста на националната безбедност и разузнавањето и давање критички осврт за прашањата кои се од доменот на националната безбедност.			
11.	Содржина на предметната програма: Теорија за безбедноста, Безбедноста како атрибут и функција на државата, Различни сфаќања на поимот безбедност; Основни концепти и видови на безбедноста со посебен акцент на националната безбедност; Поим и суштина на националната безбедност. Безбедносна политика, безбедносна анализа и безбедносна проценка; Компоненти на системот за национална безбедност, Системи за националната безбедност на современите држави; Проекција на моделот на системот за национална безбедност на Р.Македонија; Организациона поставеност на новиот модел на системот за национална безбедност на Р. Македонија -2011 година, Витални општествени вредности и нивна заштита; Извори на загрозување на националната безбедност. Типови, категории и нивоа на разузнавање; Разузнавачки круг; Атрибути на разузнавањето; Категории на завршното разузнавање; Компоненти на стратегиското разузнавање; Разузнавачки служби; Методологија на работа на разузнавачките служби; Видови на разузнавачките служби; Демократска контрола и надзор на разузнавачките служби; Разузнавачко-безбедносната заедница на САД после 11 септември 2001 година, Разузнавачко безбедносните заедници на балканските држави. Разузнавачко безбедносните заедници на Руската федерација и Н.Р.Кина.			
12.	Методи на учење: дијалог, дебати и студија на случај			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања – теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи, Домашно учење		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска	Часови

		работа			
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	Часови	
		16.2	Самостојни задачи	75 часови	
		16.3	Домашно учење	75 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови	70	Бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)	15	Бодови	
	17.3	Активност и учество	15	Бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Редовност			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Митко Котовчевски	Национална безбедност (9-286)	Филозофски факултет, Скопје
		2.	Митко Котовчевски	Разузнавачко-безбедносни заедници на државите во Југоисточна Европа	Филозофски факултет, Скопје
		3.	Митко Котовчевски	Разузнавачката заедница на САД	Котовчевски, Скопје
		4.	Митко Котовчевски	Основи на разузнавање	Филозофски факултет, Скопје
	22.2	Дополнителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Томас Квинин	Да се види невидливото: Разузнавањето за националната безбедност во несигурно време	World Science Publishing
2.		Митко Котовчевски	Современи разузнавачки служби (23-81)	Македонска цивилизација, Скопје	

Реден број на прилогот: 2

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Стратегиски проценки и безбедносно планирање			
2.	Код	S04P02			
3.	Студиска програма	Безбедност			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет/Институт за безбедност, одбрана и мир			
5.	Степен (прв, трет, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / трет семестар	I	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф.д-р Оливер Бакрески			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Основната цел на оваа програма е стекнување на научни знаења и на потребните компетенции за планирањето и особено безбедносните процени како основна претпоставка и ефикасно планирање и извршување на фундаменталните задачи во безбедноста.				
11.	Содржина на предметната програма: Основните термилошки дивергенции околу поимот и употребата на безбедносното планирање, општо за планирањето, потреба за планирање, значење на планирањето, принципи на планирање, планирање на стратемско ниво, планирање на оперативно ниво, следење и проценување на безбедносната состојба, собирање и анализа на информации за безбедноста, утврдување на безбедносната состојба, оценка за безбедносната состојба и предидување на тенденциите; процена на ризикот, донесување одлуки и изработка на планови, потреба од планирање и посебно стратемско планирање, модели на планирање, стратемско планирање и стратемски менаџмент, трошоци во планирањето и прогнозата; планирање во безбедносниот сектор во Македонија.				
12.	Методи на учење: индивидуален и групен метод				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања- теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи Домашно учење - задачи			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30	
		16.2.	Самостојни задачи	60	
		16.3.	Домашно учење - задачи	60	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		70	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		20	
	17.3.	Активност и учество		10	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Бакрески Оливер и др.	Планирање и процена на ризик	Комора на РМ за приватно обезбедување	2016
		2.	Lincke S.,	Security Planning	Springer	2015
	3.	Vellani K.,	Strategic Security Management	Elsevier	2007	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Allmendinger Philip	Planning Theory	Palgrave	2002
		2.	Paul D.,	New Challenges for Defence Planning	RAND	1996
3.	Бакрески О.,	Планирање, програмирање и буџетирање	Филозофски факултет	2010		

Реден број на прилогот: 3

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Креирање на безбедносни стратегии			
2.	Код	S04P03			
3.	Студиска програма	Безбедност			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за безбедност, одбрана и мир			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година /семестар	Прва година / прв семестар		Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф.д-р Горан Зенделовски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на научно-теоретски и апликативни знаења и способности за осмислување на долгорочни проекции на развој во областа на безбедноста и нивно преточување во конкретни стратешки ставови и определби како основа за креирање и остварување на системските решенија во оваа област.				
11.	Содржина на предметната програма: Стратешка теорија и извори и детерминанти на стратешка култура како основа за творење на стратегијата за безбедност. Националното и наднационалното (споделеното) во креирањето на содржината на стратегијата. Еволуција на природата на заканите и ризиците, клучни фактори за создавање на определбите на стратегијата.Националната безбедносна стратешка парадигма. Креирање на стратешки ставови и определби (методолошки приод), како и утврдување на задачите, инструментите, формите, силите и средствата за реализација на утврденото. Структурирање на подстратегии и утврдување на потребните доктринарни решенија во безбедноста и нивно содржинско вклопување во стратегии од други области. Начин на следење на имплементацијата на стратешките определби, преиспитување на нивната валидност како системско решение и ажурирање на корективните зафати. Нова агенда за безбедноста и специфичните проблеми за креаторите на стратегијата. Стратегијата за национална безбедност и евроатлантските процеси.				
12.	Методи на учење: предавања и вежби				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања- теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи Домашно учење - задачи			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	60 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	25 часови	
		16.3.	Домашно учење – задачи	50 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		Тест 1: 35 бодови Тест 2: 35 бодови	

	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бодови			
	17.3.	Активност и учество	15 бодови			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Џон Бејлис и други	Стратегија во современиот свет	Нампрес	2009
		2.	Зоран Нацев и Тони Петрески	Стратегиски проекции на Р.Македонија во надворешната и безбедносната политика	Европа - 92	2013
		3.	Горан Зенделовски	Креирање на безбедносни политики	Филозофски факултет	2021
		4.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Gray S.	Modern Strategy	Oxford Press	1999
		2.	Ries C.P.	Improving Decision making in a Turbulent World	RAND Corporation	2016
		3.				

Реден број на прилогот:4

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ЕВРОПСКА И РЕГИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ			
2.	Код	S04P04			
3.	Студиска програма	Безбедност			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Институт за безбедност, одбрана и мир, Филозофски факултет-Скопје			
5.	Степен (прв, трет, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв и втор семестар		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Лидија Георгиева			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>По успешно завршување на овој курс, докторандот ќе можете да:</p> <p>Анализира како промените во меѓународниот систем влијаат на регионалниот организации за безбедност;</p> <p>Да ја ценат улогата на традиционалните и појава на државни и недржавна актери во регионалните безбедносни режими</p> <p>Да го проценат влијанието на интервенцијата на Обединетите нации во рамките на регионална безбедносна организација.</p> <p>Да ги испитаат економските импликации на регионалните безбедносни организации како инструменти на „мека моќ“.</p> <p>Да ја анализираат регионалната безбедносна соработка во конкретни студии на случај</p> <p>Безбедносна регионална соработка во ЈИЕ (НАТО, ЕУ, ОБСЕ,</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Ова е програма за регионалната безбедност како дел од регионализацијата во безбедносната и другите свери на меѓународните односи. Акцентот е на европската безбедносна архитектура по 2020 година од перспектива на критични безбедносни студии и кризата на мултилатерализмот.</p> <p>Главната цел на програмата е да обезбеди приказ на минатото, сегашноста и иднината на регионалната безбедност во Европа и на Балканот. Критичните безбедносни студии како целосен приказ на регионалната безбедност во Европа и Евроазија;</p> <p>Програмата има тројна структура и ги разгледува периодот од Студената војна (I дел), по Студената војна (Дел II) и можната реконструкција (Дел III) преку:</p> <p>Критика на преовладувачките безбедносни дискурси во теоријата и практиката во врска со регионалната безбедност и неисполнетиот потенцијал во регионалната политика.</p> <p>Конститутивните врски помеѓу регионите и теориите и практиките за безбедност.</p> <p>Улогата на критичните безбедносни студии да овозможат да се размислува поинаку за иднината на регионалната безбедност во ЕУ и на Балканот.</p> <p>Критичните безбедносни студии како целосен приказ на регионалната безбедност во Европа и соседството;</p> <p>Динамичните врски помеѓу различните димензии и нивоа на безбедност: нова милитаризација; воени и невоени санкции; неформални безбедносни сојузи; политичко насилство и конфликти:</p>				
12.	Методи на учење: дискусија, дебати и студија на случај				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180			

14.	Распределба на расположивото време	Предавања- теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи Домашно учење - задачи				
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	60 часови		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.			
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови		
		16.2.	Самостојни задачи	25 часови		
		16.3.	Домашно учење - задачи	80 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			70	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			20	
	17.3.	Активност и учество			10	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовно следење на настава				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик/Англиски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Лидија Георгиева	Европска безбедност	Филозофски факултет, Скопје	2015
		2.	Лидија Георгиева	Надворешна и безбедносна политика на ЕУ	Филозофски факултет	2019
	3.	Ariel Gonzalez Levaggi	Confrontational and Cooperative regional orders; Managing Regional Security in World Politics	Publisher: Routledge	2021	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Paweł Frankowski · Artur Gruszczak (Eds)	Cross-Disciplinary Perspectives on Regional and Global Security	Palgrave Macmillan	2018
		2.	George Soroka, Tomasz Stepniewsk (Eds)	Ukraine after Maidan: Revisiting domestic and Regional Security	Online publication IBIDEM	2018

		3.	Peter Wallensteen (editor), Anders Bjurner (editor)	Regional Organizations and Peacemaking	Routledge	2014
--	--	----	---	--	-----------	------

Реден број на прилогот:5

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ГЕОПОЛИТИЧКИ АСПЕКТИ НА НАЦИОНАЛНАТА БЕЗБЕДНОСТ			
2.	Код	S04P06			
3.	Студиска програма	БЕЗБЕДНОСТ			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет/Институт за безбедност, одбрана и мир			
5.	Степен (прв, трет, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / трет семестар		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф.д-р Тони Милески			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ol style="list-style-type: none"> 1. Основните цели на предметната програма се преку содржинските елементи докторантите да се запознаат со влијанието на геополитиката врз националната безбедност. 2. Оспособување на докторантите за критичко анализирање на геополитичките настани во одредени региони во светот и во непосредното опкружување на Република Македонија. 3. Создавање на компетенции кои што ќе послужат за аналитички пристапи кон геополитичките настани и создавање способности за креирање геополитички анализи и одлуки како и осознавање начини за нивно процесирање. 4. Правилно разбирање на критичката геополитика во современиот меѓународен контекст, новиот мултиполарен и во блиска иднина нов би-поларен Свет и нејзиното влијание врз националната безбедност на државата. 				
11.	Содржина на предметната програма: Геополитика: реликт од минатото или актуелна политичка практика. Дефинирање на геополитиката. Развој и пристапи кон геополитичките проучувања. Критичка геополитика: формална, практична, структурална и популарна геополитика. Политичка географија, пост-структурална геополитика, неокласична геополитика, геостратегија и геоекономија. Субверзивна геополитика, интерна и екстерна геополитика. Геополитика и национална безбедност. Актуелни геополитички случувања во светските региони. Република Македонија и нејзиното геополитичко опкружување. Контактен карактер и јазолност на геополитичката положба на Република Македонија. Модел за процесирање на геополитички одлуки.				
12.	Методи на учење: предавања, дискусии, семинари.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања- теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи Домашно учење - задачи			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30	
		16.2.	Самостојни задачи	60	
		16.3.	Домашно учење - задачи	60	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	70		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20		
	17.3.	Активност и учество	10		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовно следење на настава и реализација на тековни ангажмани			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Милески, Т.	Политичка географија и геополитика	Филозофски факултет
		2.	Милески, Т. Ајке, А., Хитопулу, Е.	Зајакнување на односите ЕУ-Кина: имагинација или реалност?	Филозофски факултет
		3.	Милески, Т.	Македонија: Рубикова коцка на Балканот	Филозофски факултет
		Година	2015	2022	2006
		22.2.	Дополнителна литература		
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	
	1.	Kissinger, H.	On China	Penguin Group	
2.	Flint, C.	Introduction to Geopolitics (fourth edition)	Routledge		
3.	Leoni, Z.	American Grand Strategy from Obama to Trump	Palgrave Macmillan		
Година	2011	2022	2021		

Реден број на прилогот:6

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Хуманитарни кризи и безбедност			
2.	Код	S04P07			
3.	Студиска програма	Безбедност			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Институт за безбедност, одбрана и мир, Филозофски факултет-Скопје			
5.	Степен (прв, трет, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв и втор семестар		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Марина Митревска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Програмата е насочена кон продлабочена анализа на безбедноста во ера на глобализација и деглобализација. Фокусот е на прашањето за причините и последиците од процесите кои се одвиваат на меѓународен план, како и на предизвиците на хуманитарните кризи и управувањето со кризите кои се закануваат на регионалната, или глобалната безбедност.</p> <p>Студентите ќе се оспособат за елаборација на клучните линии на теориската дебата и да применуваат различни теориски пристапи во анализата на хуманитарни кризи, етнички конфликти, миграции и бегалци.</p> <p>Посебните цели на овој предмет опфаќаат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Анализа на различните пристапи кон демократска транзиција и конфликтите, кризите и хуманитарните кризи и на нивните импликации врз безбедноста; - Анализа на транзиција на Западен Балкан и предизвици за безбедноста; - Анализа на одделни студии на случај и улогата на меѓународната заедница во менаџирањето со хуманитарните кризи. 				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Теории на безбедност и нивна примена на анализата на конкретни безбедносни прашања; безбедносната парадигма по Студената војна; глобализација и деглобализација; современи безбедносни предизвици: етнички конфликти, миграции и бегалци и менаџирањето со кризите; демократска транзиција и конфликтите, кризите и хуманитарните кризи и нивните импликации врз безбедноста; транзиција на Западен Балкан и предизвици за безбедноста; студии на случај и улогата на меѓународната заедница во менаџирањето со хуманитарните кризи.</p>				
12.	Методи на учење: дискусија, дебати и студија на случај				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања- теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи Домашно учење - задачи			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30	
		16.2.	Самостојни задачи	60	
		16.3.	Домашно учење - задачи	60	
17.	Начин на оценување				

	17.1.	Тестови			70	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			20	
	17.3.	Активност и учество			10	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовно следење на настава				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Атрет	Наслов	Издавач	Година
		1.	Марина Митревска	Кризен менаџмент	Филозофски факултет, Скопје	2015
		2.	Ирена Рајчиновска Пандева	Етнички конфликти во меѓународните односи	Фондација Фридрих Еберт, Скопје	2022
	3.					
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Атрет	Наслов	Издавач	Година
		1.	Chesterman S	<i>Just War or JustPeace?Humanitarian intervention and international law</i>	International Peace Academy, New York	2001
		2.	Gierycz D.	<i>From Humanitarian Intervention (HI) to Responsibility to Protect (R2P)</i>	Criminal Justice Ethics	2010
3.						

Реден број на прилогот:7

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Меѓународните организации и безбедноста			
2.	Код	S04P08			
3.	Студиска програма	Докторски студии по безбедност			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Институт за безбедност, одбрана и мир			
5.	Степен (прв, трет, трет циклус)	Трет циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година /прв и втор семестар		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Рина Киркова Танеска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со најважните сознанија за улогата и дејствувањето на меѓународните организации во денешно време, земајќи ги предвид нивните импликации врз националниот суверенитет, но иврз меѓународната безбедност. Теоретското знаење ќе биде надополнето со анализа на конкретни примери и интервенции на меѓународните организации низ светот. Целта е студентите да ги разберат драматичните промени во природата на националниот суверенитет и глобалните текови и трендови низ призмата на меѓународните организации и институции.				
11.	Содржина на предметната програма: Дефиниција и рана историја на меѓународните организации; класификација на меѓународни организации; улогата и функциите на меѓународните организации; легитимност и афирмација на меѓународните организации; Од Лигата на народите до ОН; меѓународни организации и институции во Европа; неевропски меѓународни организации; политички меѓународни организации; меѓународните организации и меѓународна безбедност; глобално управување; форми на притисоци.				
12.	Методи на учење: предавања, семинари, дискусии				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања- теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи, Домашно учење - задачи			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	30	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30	
		16.2.	Самостојни задачи	60	
		16.3.	Домашно учење - задачи	60	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			20
	17.3.	Активност и учество			10
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Реализација на тековни задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација			

Литература						
22.	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Margaret P. Karns	International Organizations: The Politics and Processes of Global Governance 3rd edition	Lynne Rienner Publishers, Inc.	2015
		2.	Susan Allen	Bargaining in the UN Security Council: Setting the Global Agenda	Oxford University Press	2022
	3.					
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Kelly-Kate S. Pease	International Organizations: Perspectives on Global Governance 6th Edition	Routledge; 6th edition	2018
		2.				
	3.					

Реден број на прилогот:8

Прилог бр.3		Предметна програма од трет циклус на студии		
1.	Наслов на наставниот предмет	Недржавни вооружени актери и безбедноста		
2.	Код	S04P09		
3.	Студиска програма	Безбедност		
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Институт за безбедност, одбрана и мир		
5.	Степен (прв, трет, трет циклус)	Трет циклус		
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв и втор семестар	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Тања Милошевска		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да стекнат научни и продлабочени знаења за недржавните вооружени актери и безбедноста. Знаење на одредена област и познавање на тековните прашања во врска со научните истражувања и новите на знаење. Способност за анализа на широк спектар на извори поврзани со недржавните вооружени актери и безбедноста. Способност да ја опишат менливата природа на војување и да го проценат нејзиниот однос со општеството. Класификација на „новите“ и „старите“ типови на насилни недржавни актери кои се дефинирачки елементи на современиот конфликт. Способност за проценка на моменталната стратешка важност на недржавните вооружени актери (интензитет на закана, последиците итн) и треба да бидат способни да направат обид да ја предвидат иднината на еволуцијата на овие закани и одговорите на нив. Прочување на конфликтите во дваесет и првиот век за поинтегриран пристап меѓу воените и цивилните актери со цел поефикасно да се одговори на неговите предизвици.			
11.	Содржина на предметната програма: Вооружени недржавни актери: Концепти, теорија и историја. Еволуирачки конфликтни трендови и импликации од признавање на вооружените недржавни актери. Анализа на внатрешната структура на недржавните вооружени актери, нивните стратегии за регрутирање и водечките идеологии, карактеристиките и партнерствата што им овозможуваат да се приспособат и да напредуваат, како и основните сличности и разлики меѓу групите. Анализа на конфликтите во Сирија, Либија, Ирак и Авганистан кои се карактеризираат со плурализација на ирегуларни и приватизирани форми на насилство. Овие актери вклучуваат: воени лидери, платеници, терористи, транснационални организирани криминални групи, странски борци и приватни воени и безбедносни компании (PMSCs)-кои претставуваат директен предизвик за државата, додека други се во комплементарен и симбиотски однос со неа. Елаборација на насилните недржавни актери кои се натпреваруваат и соработуваат со државните актери во современите конфликти, и анализа на нивната хибридна природа.			
12.	Методи на учење: предавања			
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања- теоретска настава, Вежби, Проектни задачи, Самостојни задачи, Домашно учење - задачи		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	13 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часови
		16.2.	Самостојни задачи	42 часови
		16.3.	Домашно учење - задачи	65 часови
17.	Начин на оценување			

	17.1.	Тестови	70 бодови			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови			
	17.3.	Активност и учество	20 бодови			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	нема				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Тања Милошевска	Глобален тероризам	Филозофски факултет, Скопје	2018
		2.	Роберт Ц. Бункер	Не-државни закани и идни војни	Routledge	2003
	3.	Anna Geis, Maéva Clément and Hanna Pfeifer (ed).	Armed non-state actors and the politics of recognition	Manchester University Press	2021	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	David Brown , Donette Murray Malte Riemann (Ed.)	Violent Non-State Actors in Modern Conflict	Howgate Publishing Limited	2020
		2.	Marie-Helen	Transnational security	CRC Press	2015
3.		Global Terrorism Index	Institute for Economics and Peace	Sydney, Australia	2022	

Реден број на прилогот:9

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Компаративни одбранбено-безбедносни системи			
2.	Код	S04P10			
3.	Студиска програма	Безбедност			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за безбедност, одбрана и мир			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година / прв и втор семестар	7.	Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Ванчо Кенков Проф. д-р Сергеј Цветковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да стекнат продлабочени знаења за одбранбените и безбедносните системи на другите земји и да развијат способности за критичко преиспитување на понудените решенија на системите за национална безбедност и национална одбрана на Р.С.Македонија.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Општо за системите; системска анализа; видови на системи; системи за национална безбедност; одбранбени системи. 2. Системи за национална безбедност и одбрана на: државите членки на НАТО; Русија; Кина; и неутралните држави. 3. Одбранбени системи на соседните држави. 4. Транзициони држави и реформите во системите на национална одбрана. 5. Систем за национална безбедност и систем за одбрана на Р.С.Македонија.				
12.	Методи на учење:				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања - теоретска настава, Проектни задачи ,Самостојни задачи Домашно учење – задачи			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	10 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	10 часови	
		16.3.	Домашно учење – задачи	130 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35	

			бодови			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови	
	17.3.	Активност и учество			15 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Оливер Бакрески	Безбедносни системи- компаративна анализа	Филозофски факултет	2018
		2.	Трајан Гоцевски	Основи на системот на национална одбрана	Филозофски факултет	2006
		3.	Masleša R.	Teorije i sistemi sigurnosti	MAGISTRAT	2001
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Grizold A. Tatalović S. i Cvrtila V	Suvremeni sistemi nacionalne sigurnosti	Fakultet političkih znanosti	1999
		2.	Трајан Гоцевски и Оливер Бакрески	Политичкиот и економскиот систем и одбраната на Р.Македонија	Филозофски факултет	2005
	3.	Зоран Нацев и Игор Ѓорески	Управување со системот за одбрана на Р.Македонија	Филозофски факултет	2013	

Реден број на прилогот:11

Прилог 3.		
1.	Наслов на наставниот предмет	Теориско-концепциски пристапи во безбедноста
2.	Код	S04P11
3.	Студиска програма	Безбедност
4.	Организатор на студиска програма (единица, односно институт, катедра, одел)	Филозофски факултет-Скопје Институт за безбедност, одбрана и мир
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Трет циклус
6.	Академска година / семестар	Прва година /Прв-Втор семестар
7.	Број на ЕКТС кредити	6 ЕКТС
8.	Наставник	Проф. д-р Марјан Ѓуровски
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема
10.	Цели на предметната програма (компетенции)	<p>Студентот ќе може да ги препознае различните пристапи во дефинирање на безбедноста.</p> <p>Да изврши поимовно определување на безбедност, безбедносен систем, да ги препознае елементите на системите за безбедност.</p> <p>Да биде оспособен да репродуцира солиден квантум на знаења и сознанија за познатите теории за безбедноста</p> <p>Да идентификува, анализира различни концепти во креирање на безбедносните системи во држави со различен политички и економски концепт</p> <p>Да ги анализира различните услови кои имаат влијание во конципирање на безбедносните системи на поедини држави.</p> <p>Да ги распознава и истражува современите политички и економски текови и нивното влијание во конципирање на безбедносни системи.</p>
11.	Содржина на предметната програма	<p>1.ВОВЕД</p> <p>2.РЕАЛИЗАМ</p> <p>2.1. Вовед</p> <p>2.2. Класичен реализам</p> <p>2.3. Неореализам</p> <p>2.4. Дефанзивен реализам</p> <p>2.5. Офанзивен реализам</p> <p>2.6. Неокласичен реализам</p> <p>3. ЛИБЕРАЛИЗАМ</p> <p>3.1. Вовед</p> <p>3.2. Традиционален либерализам</p> <p>3.3. Модерен либерализам</p> <p>3.4. Демократски мир</p> <p>3.5. Неолиберален институционализам</p> <p>4. ТЕОРИЈА НА ИГРИТЕ</p> <p>4.1. Вовед</p> <p>4.2. Рамнотежа на игрите според Џон Неш</p> <p>4.3. Стратешки и екстензивен облик на игрите</p>

		<p>4.4. Примена на теоријата на игрите</p> <p>5. КОНСТРУКТИВИЗАМ</p> <p>5.1. Вовед</p> <p>5.2. Конструктивизмот и идентитетот</p> <p>5.3. Преговарање и негодување</p> <p>5.4. Мирвна спогодба според Мајкл Барнер и Лицак Рабин</p> <p>6.МИРОВНИ СТУДИИ</p> <p>6.1. Вовед</p> <p>6.2. Историски развој на мировните студии</p> <p>6.4. Мировни науки</p> <p>6.5. Елементи на истражување на мировните науки</p> <p>6.5. Насилство</p> <p>6.6. Галтунгова теорија за мирот</p> <p>7.КРИТИЧКА ТЕОРИЈА</p> <p>7.1. Вовед</p> <p>7.2. Теоријата низ практични примери</p> <p>7.3. Франкфуртска школа</p> <p>7.4. Велшка школа</p> <p>8.ФЕМИНИСТИЧКИ ТЕОРИИ</p> <p>8.1. Вовед</p> <p>8.2. Жената и родот во безбедноста и одбраната</p> <p>8.3. Жената и родот во војната</p> <p>8.4. Жената и родот во нивното делување и активизам</p> <p>8.5. Жената и родот во вербалната војна</p> <p>9.ТЕОРИИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ПОЛИТИЧКА СОЦИОЛОГИЈА</p> <p>9.1. Вовед</p> <p>9.2. Секуритизација</p> <p>9.3. Десекуритизација</p> <p>КОНЦЕПТИ ЗА БЕЗБЕДНОСТА</p> <p>1. ПОИМ ЗА КОНЦЕПТОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ</p> <p>1.1.Национална безбедност</p> <p>1.2.Интегрална безбедност</p> <p>1.3.Хумана безбедност</p> <p>1.3.1. Безбедноста на човекот</p> <p>1.3.2. Безбедноста на единката</p> <p>1.3.3. Безбедноста на луѓето</p> <p>1.4.Приватна безбедност</p> <p>1.5.Енергетска безбедност</p> <p>1.6.Регионална безбедност</p> <p>1.7.Глобална безбедност</p> <p>1.8.Кооперативна безбедност</p> <p>1.9. Општествена безбедност</p> <p>1.10.Безбедноста на државата – традиционалниот концепт на националната безбедност</p> <p>1.11. Меѓународна безбедност</p> <p>1.11.1. Традиционалниот концепт на меѓународната безбедност</p> <p>1.11.2. Рамнотежа на силите</p> <p>1.11.3. Колективна безбедност</p> <p>1.11.4. Светската влада</p> <p>1.12. Современи концепти на меѓународната безбедност</p> <p>1.12.1. Безбедносна заедница</p> <p>1.12.2. Безбедносен режим</p>
--	--	---

		1.12.3. Безбедносен комплекс 1.12.4. Соработка во безбедноста 11.Недржавниот сектор за безбедност		
12	Методи на учење	Присуство и активност на предавања, Предавања од експерти од пракса Самостојно учење Изработка на Есеј, Семинарска, Домашна задача Учество во истражување реализација на сите форми на наставни и други активности, според околностите, со физичко присуство, по електронски пат и/или на хибриден начин		
13	Вкупен расположив фонд на време	180		
14	Распределба на расположивото време	Предавања-теоретска настава, Проектни задачи, Самостојни задачи, Семинарска работа		
15	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	40
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	25
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	25
		16.2	Самостојни задачи	50
		16.3	Семинарска работа	40
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	70 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови	
	17.3.	Активност и учество	10 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оцена)	Од 0 до 50 бода		5(пет) (F)
		Од 51 до 60 бода		6(шест) (E)
		Од 61 до 70 бода		7(седум) (D)
		Од 71 до 80 бода		8(осум) (C)
		Од 81 до 90 бода		9(девет) (B)
		Од 91 до 100 бода		10(десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Согласно важечките правни акти		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Факултетот спроведува внатрешна евалуација		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		
		Ред.бр.	Автори	Наслов
		1.	Пол Д.Вилијамс	Студии по безбедност
		2.	О.Вебер, Б.Бузан, М.Келструп, П.Леметр	Идентитет, миграција и новата безбедносна агенда на ЕУ
		3.	Ц.Мојаноски М.Ѓуровски Г.Павловиќ	Вовед во безбедноста
	4.	Марјан Ѓуровски	Основи на безбендоста	
			Издавач/година	Аламина 2012
				Академски печат, 2010
				Скопје, 2018
				Конрад Аденуаер

				Концепциски безбедносни пристапи	2021, Универзитет „Св.Климент Охридски,-Битола
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред.бр.	Автори	Наслов	Издавач/година
		1.	Turek, F	Globalizacija i globalna sigurnost	Varazdin, 2002
		2.	Оливер Бакрески	Контрола на безбедносниот сектор	Филозофски факултет, Скопје, 2008
		3.	Оливер Бакрески, Милан Милошевиќ	Современи безбедносни системи	Аутопринт, Скопје, 2010,

ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 5**Додаток на диплома**

1. Податоци за носителот на дипломата	
1.1. Име	
1.2. Презиме	
1.3. Датум на раѓање, место и држава на раѓање	
1.4. Матичен број	и бр. на досие ---/17
2. Податоци за стекнатата квалификација	
2.1. Датум на издавање	
2.2. Назив на квалификацијата	Доктор на науки по безбедност PhD of Science in Security
2.3. Име на студиската програма, односно главно студиско подрачје, поле и област на студиите	Научно подрачје - 5 Општествени науки Полиња – 516 Безбедност Област – 51610 Друго
2.4. Име и статус на високообразовната/научната установа која ја издава дипломата	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, јавна високообразовна установа, Филозофски факултет во Скопје Решение за акредитација на Одборот за акредитација _____ од _____ година Решение за почеток со работа од МОН УП1 бр. _____ од _____ година
2.5. Име и статус на високообразовната/научната установа (доколку е различна) која ја администрира дипломата	/
2.6. Јазик на наставата	Македонски јазик
3. Податоци за степен (циклус) на квалификацијата	
3.1. Вид на квалификацијата (академски/стручни студии)	Академски студии
3.2. Степен (циклус) на квалификацијата	Трет циклус
3.3. Траење на студиската програма: години и ЕКТС кредити	3 години / 6 семестри / 180 кредити
3.4. Услови за запишување на студиската програма	- завршен II циклус на студии усогласени со европскиот кредит-трансфер систем (во натамошниот текст: ЕКТС-кредити); - завршени постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем, на кои им се признаваат 60 кредити од обука за истражување и едукација; - остварен просечен успех од сите предмети од претходно завршеното високообразование, од најмалку 8,00; - познавање на еден од светските јазици. Доказ за познавање на светски јазик е сертификат од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ или меѓународен сертификат или диплома за претходностекното образование - додипломски студии (прв циклус) и постдипломски студии (втор циклус), на еден од светските јазици. За кандидатите кои не ги исполнуваат условите, во зависност од спецификите на научната област, советот на студиската програма може да утврди дополнителни критериуми за запишување.
4. Податоци за содржините и постигнатите резултати	
4.1. Начин на студирање (редовни, вонредни)	Редовно студирање

4.2. Барања и резултати на студиската програма					
4.3. Податоци за студиската програма (насока, модул, оценки, ЕКТС кредити)	Видете го приложеното Уверение за положени испити и целосно реализирана студиска програма Студентот ја изработил и одбрал докторската дисертација на тема:				
4.4. Систем на оценување (шема на оценки и критериуми за добивање на оценките)	Тест 1 (18-35 бодови)	до 50 бода	5	(пет)	F
	Тест 2 (18-35 бодови)	од 51 до 60 бода	6	(шест)	E
	Семинарска работа/Проект (до 15 бодови)	од 61 до 70 бода	7	(седум)	D
	Активност и учество (до 15 бодови)	од 71 до 80 бода	8	(осум)	C
		од 81 до 90 бода	9	(девет)	B
	Оцената 5 (пет) е негативна оцена	од 91 до 100 бода	10	(десет)	A
4.5. Просечна оценка во текот на студиите					
5. Податоци за користење на квалификацијата					
5.1. Пристап до понатамошни студии	Можност за продолжување на постдокторски студии во странство				
5.2. Професионален статус (ако е применливо)	не е применливо				
6. Дополнителни информации					
6.1. Дополнителни информации за студентот	/				
6.2. Дополнителни информации за високообразовната установа	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски Факултет во Скопје Бул. Гоце Делчев бр.9А Тел. +389(2)3116-520, e-mail: fzf@fzf.ukim.edu.mk				
7. Заверка на додатокот на дипломата					
7.1. Датум и место	, Скопје				
7.2. Име и потпис	Проф. д-р		Проф. д-р		
7.3. Функција на потписникот	декан		ректор		
7.4. Печат	печат на единицата		печат на УКИМ		